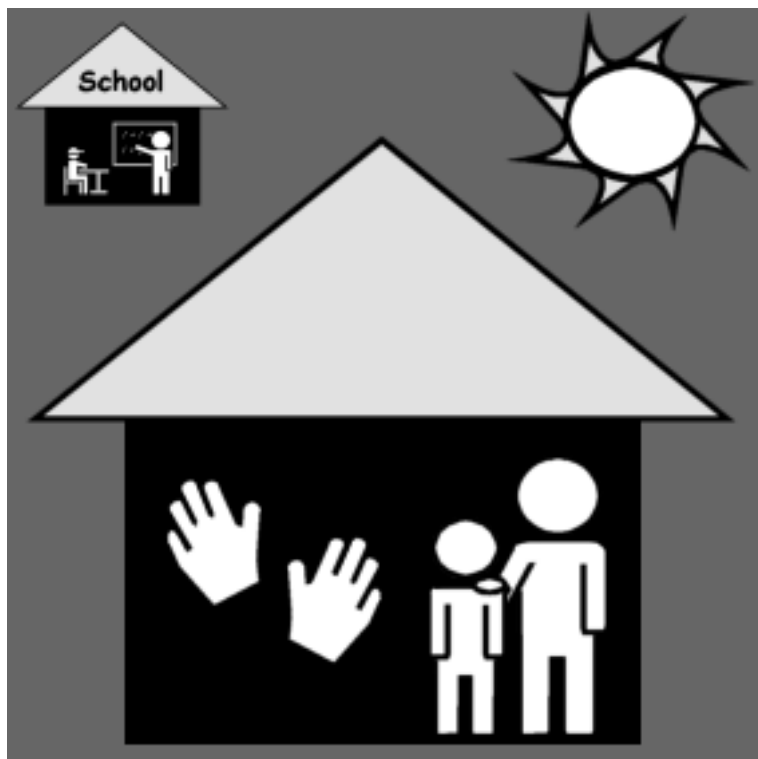

2021-2022

Stagebeleid

Anke Verslagers & Carola van der Schrier
Van Voorthuissenschool VSO ZML

Inhoudsopgave

	Inleiding	pagina 2
1.	Het stageproces	pagina 3
2.	Stageles	pagina 4
3.	Interne stage	pagina 5
4.	Groepsstage	pagina 6
5.	Individuele stage	pagina 8
6.	Plaatsingsstage	pagina 8
7.	Afscheid van de school	pagina 8
8.	De rol van ouders	pagina 9
9.	Stageregelingen	pagina 9
10.	Nawoord	pagina 9

Bijlagen

- I. Leerlijn CED Voorbereiding op dagbesteding en arbeid
- II. Opzet interne stage
- III. Afkortingen

Inleiding

Vanaf de middenbouw van het VSO bereiden de leerlingen zich steeds gericht voor op hun plaats in de maatschappij.

De leerling start met stagelessen, excursies naar stageplekken en vervolgvorzieningen en verkent de eigen vaardigheden en mogelijkheden voor de toekomst.

Afhankelijk van de uitstroombestemming (leerroute) stelt de Commissie voor de Begeleiding (CvB) in overleg met de leerling, de ouders, de stagecoördinator en de mentor een stagetraject op dat bij de leerling past.

Het hele proces rondom de stage valt onder de verantwoordelijkheid van de Commissie voor de Begeleiding.

Voordat de leerling start met de individuele of plaatsingsstage doorloopt de leerling eerst een aantal leerfases;

1. a. onderwijs in leergebied overstijgende vakken als sociale competentie en
b. onderwijs in vakken als wonen, schoonmaak, natuur, hout, tekenen, licht industrieel, koken
2. interne stages o.l.v. een vakassistent/leerkracht
3. groepsstages o.l.v. een stagebegeleider.

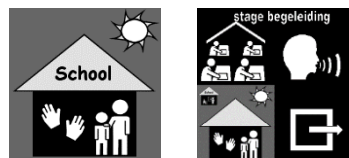
Gegevens rondom de stage worden beknopt weergegeven in het Onderwijsperspectiefplan (OPP).

In deze notitie leest u over de inhoud en de organisatie van de stage. Verdere informatie rondom de stage en de uitstroommogelijkheden van uw zoon/dochter kunt u krijgen bij onze stagecoördinator Anke Verslagers.

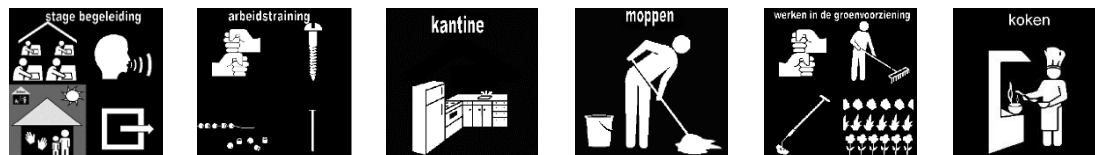
Vakken op school

Interne stage

Vakken verbonden aan de groepsstage

1. Het stageproces

	De stagiair en de leerroute	Leeftijd	Organisatie en communicatie
Interne stage	Leerlingen met een <i>praktische en ervaringsgerichte leerroute</i> doen mee met interne stage. De aard van de activiteiten en van de begeleiding is afhankelijk van de leerroute en de ervaring (gekoppeld aan de leeftijd) van de leerling.	vanaf de middenbouw	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Voorlichting voor de ouders en voor de leerlingen over stage proces (interne stage) ✓ Excursies naar de diverse werkplekken van de groepsstages (horeca, schoonmaak, industrieel en groen- en dierverzorging) ✓ Stageles, verzorgd door de stagecoördinator
Groepsstage	Leerlingen met de <i>praktisch cognitieve en cognitieve</i> leerroute lopen verschillende groepsstages van ongeveer een half schooljaar tijdens hun schoolloopbaan. De groepsstages verschillen van elkaar in soort en moeilijkheidsgraad.	16 jaar of 16 jaar worden	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Voorlichting voor de ouders en voor de leerlingen over stage proces (groepsstage) ✓ Stageles verzorgd door de stagecoördinator ✓ Lessen 'Stage & loopbaan' gegeven door de leerkracht ✓ Excursies naar de diverse vormen van dagbesteding en sociale werkvoorziening. ✓ Leerlingbespreking over het verdere verloop van het stageproces (CvB)
Individuele stage kan doorlopen in een plaatsingsstage	Leerlingen met de uitstroombestemming dagbesteding (ervaringsgerichte, praktische en praktisch cognitieve leerroute) lopen stage binnen een passende voorziening op het gebied van dagbesteding. Leerlingen met de uitstroombestemming beschut werken lopen stage binnen een passende voorziening/bedrijf op het gebied van beschut werken/arbeid.	Vanaf 16/17 jaar	<ul style="list-style-type: none"> ✓ De stagecoördinator voert een toekomstgesprek met ouders/verzorgers en de leerling zelf ✓ De stagecoördinator organiseert driemaandelijks een tussenevaluatie met alle betrokkenen (stagiair (=leerling), ouders/verzorgers, begeleiding dagbesteding en zo mogelijk de zorgbemiddelaar) ✓ De leerling doet een beroepskeuze test. De uitslag wordt bij het OPP gevoegd. ✓ Stageles, verzorgd door de stagecoördinator ✓ Excursies naar stageplekken van collega stagiaires (medeleerlingen) ✓ Het stageboek is het communicatiemiddel tussen leerling, mentor, stagebegeleider, ouders en stagecoördinator (vanaf voorjaar 2019) ✓ Leerlingbespreking over het verdere verloop van het stage-proces (CvB) ✓ De mogelijkheid bestaat dat de leerling een extra stage krijgt ✓ Bij een stage binnen beschut werken/arbeid wordt er samengewerkt met een jobcoach van een reïntegratiebedrijf. De jobcoach wordt uitgenodigd voor alle evaluaties.
Plaatsingsstage	Leerlingen met de uitstroombestemming dagbesteding (ervaringsgericht, praktisch en praktisch cognitieve leerroute) lopen stage binnen een passende voorziening op het gebied van dagbesteding. Leerlingen met de uitstroombestemming beschut werken lopen stage binnen een passende voorziening/bedrijf op het gebied van beschut werken/arbeid.	Vanaf 17 jaar	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Excursies naar de werkplekken van de klasgenoten ✓ 4 maanden voor de start van de plaatsingsstage neemt de stagecoördinator contact op met de ouders/verzorgers om het verloop van het stageproces te bespreken in een toekomstgesprek ✓ De stagecoördinator organiseert driemaandelijks een tussenevaluatie met alle betrokkenen (stagiair, ouders/verzorgers, begeleiding van de uitstroombestemming en zo mogelijk de zorgbemiddelaar of teamleider) tot de eindevaluatie ✓ Tijdens het plaatsingsgesprek wordt een voorstel voor de datum van de start van de volledige plaatsing in de vervolgvoorziening en voor de datum van uitschrijving gedaan ✓ Uitnodiging voor het afscheidsfeest van de leerlingen (2x per jaar) ✓ Uitreiking van het getuigschrift
Afsluiting Nazorg		Vanaf 17/18 jaar	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bespreking van het eindverslag met ouders/verzorgers en leerling door mentor ✓ Als extra service geeft de stagecoördinator informatie over aanvraag indicatie, DigiD, zorgtoeslag, uitkering, wonen, bewindvoering, mentorschap e.d. ✓ De oud-leerling wordt gedurende twee jaar gevolgd binnen de vervolgvoorziening

2. Stageles

Inleiding

In de bovenbouw krijgen alle leerlingen één keer in de week stageles. De stagelessen zijn afgestemd op de fase van het stageproces waarin de leerlingen zijn én de fase waarnaar zij op weg zijn (interne stage, groepsstage, individuele stage, plaatsingsstage). Dat betekent dat er een opbouw zit in de stagelessen. Aan de hand van de notities in de stagemap bereidt de stagecoördinator de stagelessen voor. Zo waarborgen wij de koppeling tussen de lessen (school) en de (stage)praktijk. Onze leerlingen leren vooral van voordoen - nadoen, leren door te doen. Vandaar dat er in de lessen voornamelijk gewerkt wordt met rollenspel en voorbeeldmodellen. De stagelessen duren voor de leerlingen in de praktische leerroute een half uur en voor de leerlingen in de praktisch cognitieve leerroute een uur. De mentor is aanwezig bij de stagelessen en volgt de ontwikkelingen.

Stageboek

We gebruiken het stageboek om de werkzaamheden en de individuele aandachtspunten vanuit de leerlijn Voorbereiding op de toekomst, te noteren. Het stageboekje wordt door de leerling zelf bewaard. Alle betrokkenen bij de leerling hebben inzage in het stageboekje. Het nabespreken van de aandachtspunten met de leerling(en) is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de stagecoördinator en vindt plaats tijdens de stagelessen. Wekelijks, op een afgesproken moment leggen de leerlingen hun stageboek op het bureau van de stagecoördinator.

Praktische leerroute

De leerlingen die de praktische leerroute volgen krijgen les in de praktische competenties uit de leerlijnen Sociale competentie en Voorbereiding op de toekomst. Onderwerpen die de leerlingen oefenen zijn bijvoorbeeld: "Hoe stel je je voor", "Hoe vraag je hulp".

Praktische competenties uit de leerlijn Voorbereiding op de toekomst

1. Samen werken en overleggen
2. Instructies en procedures opvolgen
3. Bij arbeidsmatige taken de juiste materialen en middelen op een doelmatige en doelgerichte manier inzetten
4. Eigen beroepsmatige werkzaamheden plannen en organiseren
5. Kwaliteit leveren in arbeidsmatige situaties
6. Ethisch en integer handelen in beroepssituaties
7. Omgaan met veranderingen en zich aanpassen
8. Omgaan met druk en tegenslag

Praktisch cognitieve leerroute

Van de leerlingen uit de middenbouw die de praktisch cognitieve leerroute volgen, wordt meer verwacht. Zij krijgen naast de bovengenoemde praktische oefening ook les in de theorie uit de leerlijn Voorbereiding op de toekomst. We gebruiken hiervoor o.a. de werkboekjes 'Werken aan Stage & loopbaan'.

In de bovenbouw wordt in de stagelessen het proces van de individuele en plaatsingsstage gevolgd en besproken. De leerlingen vertellen aan de groep over hun ontwikkelingen. Ze bevragen elkaar en geven elkaar feedback. Alle aspecten van de leerlijn voorbereiding op de toekomst komen aan de orde.

Theoretische competenties uit de leerlijn Voorbereiding op de toekomst

1. Verkennen van mogelijkheden voor toekomstig werk
2. Beeld van de eigen mogelijkheden
3. Algemene procedures op en rondom werk
4. Belangenorganisaties en officiële stukken
5. Persoonlijk stageontwikkelingsplan

3. Interne stage (praktische leerroute)

Inleiding

Het doel van de interne stage is het verwerven van algemene competenties voor het uitvoeren van activiteiten binnen de bekende (veilige) structuur van de school (zie de leerlijn voorbereiding op de toekomst - bijlage I). De interne stage wordt begeleid door een vakassistent en/of leerkracht(en). Indien voorkomend worden leerlingen ingezet bij het verwelkomen, bedienen van externen (bijvoorbeeld nieuwjaarsreceptie, bezoek, bijeenkomsten in de school).

Organisatie

De leerlingen starten met een interne stage wanneer zij in de middenbouw geplaatst zijn.

De stage kent een opbouw in zelfstandigheid; van het meelopen met de begeleiding tot het zelfstandig uitvoeren van taken met controle achteraf.

We kennen binnen de interne stages taken op verschillende gebieden zoals

- huishoudelijke taken
- onderhoudstaken
- taken op het gebied van wasverzorging
- taken op het gebied van koffie- en theeverzorging
- technische taken
- taken op het gebied van horeca

Bedrijfskleding

Tijdens de interne stage dragen de leerlingen en begeleiders bedrijfskleding zodat zij duidelijk herkenbaar zijn.

4. Groepsstage (praktisch cognitieve leerroute)

Inleiding

Het algemene doel van de groepsstage is het verwerven van algemene competenties voor het uitvoeren van werk en activiteiten *buiten* de bekende (veilige) structuur van de school met bekende collega stagiaires en onder leiding van een bekende stagebegeleider. De groepsstage is op het niveau van dagbesteding. Dat wil zeggen dat de activiteiten gericht zijn op het maken van producten en/of het leveren van diensten *zonder enige tijds-, werkdruk*. Op het niet nakomen van afspraken volgen geen zwaarwegende consequenties. De leerlingen zijn hun vaardigheden nog aan het ontwikkelen.

De groepsstage is de tussenstap naar de individuele stage. Binnen de stageplaats kan er gedifferentieerd worden naar het niveau en de mogelijkheden van de leerling.

Algemene competenties

1. De leerling leert samen te werken en te overleggen
2. De leerling leert instructies en procedures op te volgen
3. De leerling leert bij arbeidsmatige taken de juiste materialen en middelen op een doelmatige en doelgerichte manier in te zetten
4. De leerling leert de eigen beroepsmatige werkzaamheden in te plannen en te organiseren
5. De leerling leert kwaliteit te leveren in arbeidsmatige situaties
6. De leerling leert ethisch en integer te handelen in beroepssituaties
7. De leerling leert om te gaan met veranderingen en zich aan te passen
8. De leerling leert met druk en tegenslag om te gaan.

Organisatie

De leerlingen starten met een groepsstage wanneer zij 16 jaar zijn of 16 jaar worden gedurende het schooljaar.

De groep bestaat uit maximaal 8 leerlingen. Het vervoer wordt vanuit school geregeld (stage bus). Werkmateriaal (bedrijfskleding) wordt door school verstrekt. De mentor/leerkracht meldt de afwezigheid aan de stagebegeleider.

De stage kent een opbouw in zelfstandigheid; van het meelopen met de stagebegeleider tot het zelfstandig uitvoeren van taken met controle achteraf. De stagecoördinator geeft, na overleg met de mentor, richtlijnen t.a.v. inhoud, opbouw en organisatie van de stage aan de stagebegeleider.

De stagedag kent een vaste opbouw. De leerlingen starten de dag op school. Op school worden in ieder geval de organisatorische zaken die van belang zijn voor de stage doorgenomen bijvoorbeeld het bij zich hebben van een ID-kaart, werkkleding, ID-kaart, werkkleding, telefoon, stageboek.

Afhankelijk van de planning rondom het vervoer en de mogelijkheden daartoe op de stageplek worden de individuele aandachtspunten (leerdoelen) en/of de werkzaamheden voor de leerlingen op school of op de stageplaats besproken.

Indien nodig worden er hulpmiddelen ingezet zoals een gevisualiseerd schema voor de werkzaamheden of gedragsregels.

De stagebegeleider is, na overleg met de mentor, verantwoordelijk voor het invullen van het LVS op praktisch gebied inclusief absents.

De stagecoördinator is, na overleg met de mentor, verantwoordelijk voor het invullen van het LVS op theoretisch gebied en de analyse van de vorderingen van de leerling.

Bedrijfskleding

Tijdens de groepsstage dragen de leerlingen en begeleiders bedrijfskleding zodat zij duidelijk herkenbaar zijn.

Er zijn 4 groepsstages (2019/2020)

Schoonmaak – Sportcentrum Olympia - Haarlem

De leerling maakt kennis met vaardigheden (kennis, inzicht, attitude, vaardigheden) die gebruikt worden voor het uitvoeren van groot huishoudelijke klussen. Aan het eind van de stageperiode kan de leerling de volgende taken op de juiste wijze uitvoeren zelfstandig uitvoeren met controle achteraf

0 vegen met een binnen bezem

0 moppen en een mop kar gebruiken

0 spiegels, banken, deuren en wastafels in de kleedkamer schoonmaken

Groen- en dierverzorging - Verpleeghuis de Reigershoeve – Heemskerk

De leerling maakt kennis met vaardigheden (kennis, inzicht, attitude, vaardigheden) die gebruikt worden voor het uitvoeren van groen- en dierverzorging. Aan het eind van de stageperiode kan de leerling de volgende taken op de juiste wijze uitvoeren zelfstandig uitvoeren met controle achteraf

0 op een juiste manier vegen met een buiten bezem

0 harken

0 schoffelen en

0 scheppen

0 verzorging van de dieren en de verblijfplaatsen van de dieren

Horeca – La Place - Haarlem

De leerling maakt kennis met vaardigheden (kennis, inzicht, attitude, vaardigheden) die gebruikt worden voor het uitvoeren van taken op het gebied van horeca binnen een restaurant. Aan het eind van de stageperiode kan de leerling de volgende taken op de juiste wijze uitvoeren zelfstandig uitvoeren met controle achteraf

0 het onderhouden van het restaurant (tafeldekken, afruimen, vloer opruimen, vegen en stofzuigen)

0 bedienen van apparatuur in de spoelkeuken (vaatwasser)

0 het onderhouden van het terras (tafels schoonmaken, papier prikken en vegen)

0 incidenteel meehelpen in de voorbereiding van producten voor het restaurant (appels schillen, fruitsalade klaarmaken)

Licht industrieel – Paswerk – Cruquius

Deze groepsstage vindt plaats binnen 'Beschut werken' op het niveau van dagbesteding. O.l.v. de stagebegeleider volgen de leerlingen het werkschema van de andere werknemers (w.o. gelijktijdig pauze in de kantine, een werkplek naast andere werknemers i.p.v. medestagiaires).

De leerling maakt kennis met vaardigheden (kennis, inzicht, attitude, vaardigheden) die gebruikt worden voor het uitvoeren van licht industriële taken in een bedrijf. De leerlingen oefenen binnen Paswerk op verschillende afdelingen.

Aan het eind van de stageperiode kan de leerling de volgende taken op de juiste wijze uitvoeren zelfstandig uitvoeren met controle achteraf

0 sorteren en stapelen van wasgoed

0 in elkaar zetten van producten

5. Individuele stage

Een leerling kan in aanmerking komen voor een individuele stage als er in overleg met de betrokkenen een tussenstap wordt genomen in het stage proces. De stagiair beheerst alle vaardigheden die gevraagd worden binnen de groepsstages maar is nog niet toe aan de plaatsingsstage. Dit kan verschillende oorzaken hebben w.o. de leeftijd en diagnostiek.

De stagecoördinator overlegt met alle betrokkenen wat de juiste stageplek kan zijn. Dit kan variëren van een snuffelstage tot een permanente stageplek voor maximaal een jaar.

Een snuffelstage houdt in dat de stagiair gedurende een half jaar maandelijks een andere activiteit krijgt aangeboden zo mogelijk op een andere afdeling. De stagecoördinator zorgt voor de kennismaking en maakt alle benodigde afspraken. Een startdatum wordt bepaald. Het niveau is meestal binnen een vorm van beschut werken. Zo nodig schakelt de stagecoördinator al een re-integratie bureau in om de jobcoach aan de stagiair te koppelen en om gezamenlijk het proces verder te volgen. Als de stage plaatsvindt binnen een vorm van beschut werken of arbeid dan dient de leerling geplaatst te worden in het doelgroepenregister en zijn ouders verplicht om hiervoor een beoordeling arbeidsvermogen in te vullen voor het UWV.

De stage coördinator begeleidt dit proces.

Een voorwaarde voor een individuele stage is dat de leerling zelfstandig kan reizen.

6. Plaatsingsstage

Dagbesteding

Dit is het laatste traject binnen het stageproces.

Vier maanden voordat de stagiair 17 jaar wordt, nodigt de stagecoördinator de ouders/verzorgers en zo mogelijk de stagiair uit voor een toekomstgesprek. Tijdens dit gesprek wordt besproken wat het niveau is van de einduitstroom, de talenten en de mogelijkheden voor een vervolgvoorziening. Er wordt een tijdspad uitgezet totdat de stagiair geplaatst is. De stagecoördinator doet een aantal voorstellen voor een vervolgvoorziening en organiseert, in samenwerking met de vervolgvoorziening, de locatiebezoeken.

De stagecoördinator ondersteunt bij het aanvragen van de benodigde indicaties.

Als aan alle voorwaarden is voldaan wordt een startdatum afgesproken.

Een extra service kan zijn dat de mentor bij de start aanwezig is om directe feedback aan de begeleiders te geven en de stagiair te ondersteunen.

Iedere 3 maanden organiseert de stagecoördinator de evaluatie waarbij gekeken wordt naar de vorderingen en het wennen binnen de vervolgvoorziening. Zo nodig komen er aanpassingen. Er worden afspraken gemaakt over uitbreiding van de plaatsingsstage.

Als een stagiair 4 dagen stageloopt volgt een plaatsingsgesprek op de vervolgvoorziening waarbij er voorstellen gedaan worden en afspraken gemaakt worden met de vervolgvoorziening over de datum van volledig starten binnen de vervolgvoorziening.

Beschut werken/Arbeid

De stage coördinator meldt de stagiair aan bij een re-integratiebureau/jobcoach-organisatie. Er volgt een gesprek met jobcoach en arbeidscoach. De arbeidscoach organiseert een stageplek in overleg met de stagiair. Uit dit gesprek volgt vaak een garantiebaan.

7. Afscheid van de school

De mentor bespreekt het eindverslag met de ouders/verzorgers. De stage coördinator mailt het besproken eindverslag aan de vervolgvoorziening.

Tijdens het afscheidsfeest sluiten we met elkaar de schoolplaatsing af. Aan deze afsluiting besteden we veel aandacht. De leerling wordt in het zonnetje gezet en ontvangt een getuigschrift.

8. De rol van ouders

Het is voor de ontwikkeling van de leerling belangrijk dat ouders bewust betrokken worden en zijn bij de voorbereiding op de uitstroom. Dit betekent dat zij bewust bezig zijn met het begeleiden van hun kind naar een zo zelfstandig mogelijk functioneren.

Dat kan door regelmatig samen met hun kind het stageboek te bekijken en te bespreken, ervoor te zorgen dat hun kind zich bewust en zo zelfstandig mogelijk voorbereidt op de stage bijvoorbeeld door te beschikken over de relevante telefoonnummers, de juiste kleding aan te trekken, goed verzorgd te zijn, het stageboekje mee te nemen (zie stageboek). Ouders/ stagiair melden bijzonderheden over het functioneren, afwezigheid en andere belangrijke zaken tijdig aan de school (stagecoördinator, stagebegeleider) en de betrokkene(n) op de stageplek.

Het betekent ook dat er van de ouders tijd gevraagd wordt om met hun zoon/dochter en de stagecoördinator gesprekken te voeren over het stage proces en gesprekken te voeren met hun kind, stagecoördinator en vertegenwoordiger(s) van de stageplek en om het eindgesprek te voeren.

Na afloop van de schoolplaatsing kan de stagecoördinator op verzoek van ouders/verzorgers hulp bieden bij de begeleiding van de verdere ontwikkeling van de oud-leerling binnen de vervolgvoorziening of een andere voorziening.

9. Stageregelingen

Er is een speciale verzekering geregeld.

Tijdens de individuele stage en de plaatsingsstage is de leerling altijd op het stageadres; de leerling leert zo dat hij of zij echt verantwoordelijk is voor het goede verloop van de stage. Dit geldt dus voor studiedagen van het personeel en voor activiteiten als het op de foto gaan (de schoolfotograaf), de sportdag en ook voor het bezoek van Sinterklaas, Kerst, Pasen ed.

De uitzondering zijn de laatste schooldag van klasgenoten, schoolreis en het afscheidsfeest.

Uiteraard plant de school de activiteiten zoveel mogelijk buiten de stages om (op woensdag, donderdag of vrijdag).

10. Nawoord

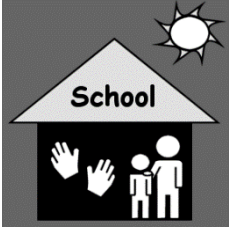
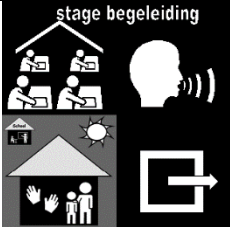
De stage is een essentieel deel van ons onderwijsprogramma. In de stage kunnen de leerlingen hun kennis en vaardigheden opgedaan tijdens de lessen in praktijk laten zien. Dat leidt vaak tot verrassende ontwikkelingen. De leerlingen snappen 'opeens' waarom ze moeten leren. De leerlingen gaan inzien wat ze moeten leren en vooral ook wat ze nog *willen* leren. De leerlingen kunnen zichzelf laten zien, geven vorm aan hun eigen ontwikkeling. Ze groeien naar eigenheid en volwassenheid.

De Van Voorthuijsenschool ondersteunt dit proces met hart en ziel!

VOOR DE MIDDEN- EN BOVENBOUW VAN HET VSO

Leerlijnen	Kerndoelen	Uitstroom Dagbesteding
1.1. Verkennen van mogelijkheden voor toekomstig werk	De leerling verkent de mogelijkheden van werk en activiteiten die bereikbaar zijn	Dagbesteding (DB)
2.1. Beeld van eigen mogelijkheden 2.2. Algemene procedures op en rondom het werk 2.3. Belangenorganisaties en officiële stukken 2.4. Persoonlijk stageontwikkelingsplan	De leerling leert vaardigheden die het kiezen voor deelname aan en veranderen van werk of activiteiten mogelijk maken	Dagbesteding (DB)
3.1. Samenwerken en overleggen 3.2. Procedures en instructies opvolgen 3.3. Materialen, middelen en gereedschappen 3.4. Plannen en organiseren 3.5. Kwaliteit leveren 3.6. Ethisch en integer handelen/ klantgericht werken 3.7. Omgaan met veranderingen 3.8. Omgaan met druk en tegenslag	De leerling ontwikkelt algemene competenties voor het uitvoeren van werk en activiteiten met name de volgende: 9. De leerling leert samen te werken en te overleggen 10. De leerling leert instructies en procedures op te volgen 11. De leerling leert bij arbeidsmatige taken de juiste materialen en middelen op een doelmatige en doelgerichte manier in te zetten 12. De leerling leert de eigen beroepsmatige werkzaamheden in te plannen en te organiseren 13. De leerling leert kwaliteit te leveren in arbeidsmatige situaties 14. De leerling leert ethisch en integer te handelen in beroepssituaties 15. De leerling leert om te gaan met veranderingen en zich aan te passen 16. De leerling leert met druk en tegenslag om te gaan	Dagbesteding (DB)

Bijlage II Lesopzet interne stage

	<p>Binnenkomst Inleveren stageboekje</p>
	<p>Bespreken persoonlijke leerdoelen: <u>Waar ga je vandaag extra op letten?</u></p> <p>Bespreken werkzaamheden (taken): <u>Wat ga je doen?</u></p> <p>Bespreken leerdoelen (voorbereiding op dagbesteding en arbeid): <u>Wat ga je leren?</u></p>
	<p>Uitvoeren werkzaamheden (taken)</p> <p>met accent op de persoonlijke leerdoelen en de algemene leerdoelen</p>
	<p>Bespreken hoe het ging. Wat ging er goed? Wat kan je nog verbeteren? Einde van de interne stage</p>

Bijlage III

CvB		Commissie voor de begeleiding
DL		Didactische leeftijd
ID-kaart		Identificatiekaart
Leerroute		De weg naar de uitstroombestemming
Leerroute	E	Ervaringsgericht
Leerroute	P	Praktische leerroute
Leerroute	PC	Praktisch Cognitieve leerroute
Leerroute	C	Cognitieve leerroute
LVS		Leerlingvolgsysteem
SO		Speciaal Onderwijs
OPP		Ontwikkelingsperspectief Plan
OV-training		Training om het Openbaar Vervoer te gebruiken
VSO		Voortgezet Speciaal Onderwijs